

Kas ilmataat on ikka kristlane?

Jõuluaeg on tihti kas tormine või ilma lumeta. Võib juhtuda, et ka seekord.

Ain Kallis

Põhjamaa rahvaile tundub kõige enam olevat vastukarva see, et jõulud pole enam klassikaliselt paksu lume ja korraliku pakasega. Ikka meenutatakse, et vanasti oli lumi valgem ja paksem.

Ega siis muidu, kui põllud ja metsad on kena valge lumevaiba all ja taevas särab päike (valitseb kõrgrõhkkond ja on kõva külm), öelda heldinult: maastik nagu jõulukaardil!

Pööripäevade valu

Kui vaadata detsembri lõpupoole ilmaudiseid mitmelt maalt, torkab silma loodusõnnetuste rohkus. Võib tunduda koguni, et ilmataat pole kristlane – nii palju on õnnetusi just jõulude paiku. Vaid mõned näited.

2004. aasta esimesel jõulupühal hukkus kümneid tuhandeid inimesi Kagu-Aasia tsunamilaines, tuhandeid matuseid tuli pidada pärast 1999. aasta jõule Venezuelas, sest paduvihmadest tekitatud mudavoolud ja maalihked ei jätnud erilist pääsemislootust kellelegi.

Sama aasta viimastel päevadel olid miljonid Lääne-Euroopa elanikud sunnitud veetma õhtuid küünlavalgel, peale selle matma kümneid hukkunuid, parandama eluasemeid, mida lõhkus suurtorm nimega Lothar.

Aastal 2000 hukkus Arkansase osariigis 20 inimest, 31 000 veist ning 5 miljonit kana.

Kergemalt on pääsenud need, kes on halva ilma tõttu pidanud pühade öö veetma näiteks lennujaamas (1964. aastal oli lennuliiklus häiritud USA idarannikul neli ööpäeva püsinud paksu udu tõttu).

Mullu jälgisid austraallased jõululaupäeval põnevusega Billy-nimelise willy-willy käitumist (willy-willy'deks kutsutakse tugevaid troopilisi tsükloneid Lääne-Austraalias).

Oli ju paljudel meeles 1974. aasta jõuline jõulutorm Tracy, mis hävitas suure osa Darwini linnast ning hukkas vähemalt 70 inimest.

Seekordne pühadekülaline oli tunduvamalt meeldivam: 4. kategooria tugevune torm (tuul puhanguti 70 m/s!) taltus enne mandrile jõudmist.

Eesti jõuluilmade pahupoolelt on meeldejäätavamad vast kole külm 2001. aastal (Võrus –34,6 kraadi) ning tohutu lumetorm 1913. aastal, mis seiskas mitmeks päevaks Kesk-Eestis rongiliikluse.

Kas on põhjus ikka jõuludes? Või on ilmataat õige-, eba-, buda- või islamiusku?

Pigem peitub põhjus astronoomias. Uued aastaajad sünnivad valudes: pööripäevade paiku möllavad tormid paljudel laiustel.

Mis on valged jõulud?

Põhja-Ameerikas peaks sel puhul maa olema kaetud vähemalt tollipaksuse lumega, Inglismaal on kriteeriumiks kas või ühe lumerätsaka langemine ilmasteenistuste katusele 25. detsembril Londonis, Birminghamis või mujal.

Meil piisaks pühade valgeks tunnistamiseks vast sentimeetrisest lumekorrast. Mida ütleb ilmastatistika?

Tartu ümbruses on maa jõululaupäeval lumega kaetud olnud aastail 1951–2008 tervelt 45 korral. Seega on valgeid jõulusid rohkem kui ¼ aastaist.

Mõnel aastal tuli kuuse järele minnes kahlata pea põlvini lumes (1963, 1965, 1981), mitmel korral sai maa valgeks loetud tingimisi (1 cm puhul).

Õige talveilm

Esmaspäeval räägiti “paukuvast pakasest” (külma oli –15 kraadi ümber). Võib-olla kuuldi kusagil ka pauke, meil võiks pakaseks kutsuda ikka vähemalt 25kraadist külma.

Viimasel poolel sajandil on külmemad pühad olnud Tartumaal aastail 2001 (–32,2°) ja 1967 (–26,9°). Seevastu 2006. aasta jõululaupäeval mõõdeti õhutemperatuuriks +5,9 kraadi!

Läänemaailmas pööratakse suurt tähelepanu nn poliitilisele korrektsusele. Et ei solvuks mittekristlased, soovitatakse detsembris öelda “Head Chrismahanukavanzakat!”. Nii ma teengi.